

ИНГЛИЗ ТИЛИНИНГ ЎҚИТИШ МЕТОДИКАСИ

Дехканова Мадина Бахтияровна

Миробод тумани 65-мактаб инглиз тили фани ўқитувчиси

Аннотация: Ушбу мақолада таълим асосан анъанавий услубларда олиб борилаётгани ҳақида, ўқитувчи уни турли йўллар, яъни доскага ҳар хил чизмалар чизиши, ҳаракатлар билан кўрсатиши билан дарсга жалб қилиши лозимлиги ҳақида сўз боради.

Калим сўзлар: таълим, инсонлар, долзарб масалалар, ресурслар, мактаблар, жамият, маданият.

Бугунги кунда ер юзида истиқомат қилаётган барча инсонлар кўп қутбли, серқирра дунёнинг жуда тез ўзгариб бораётганини нафақат гувоҳлари, балки жаҳон маданияти фан ва техникасининг ривожланиб, тараққий этиб бориши каби мураккаб ва узлуксиз жараёнларнинг ҳам бевосита иштирокчиларидирлар. Қайд этиб ўтилсинки, мамлакатда Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонунини ҳамда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга ошириш доирасида чет тилларга ўқитишнинг комплекс тизими, яъни уйғун камол топган, ўқимишли, замонавий фикрловчи ёш авлодни шакллантиришга, республиканинг жаҳон ҳамжамиятига янада интеграциялашувига йўналтирилган тизим яратилди. Мустақиллик йилларида 51,7 минг нафардан зиёд чет тиллар ўқитувчилари тайёрланди, умумтаълим мактабларининг 5 – 9 синфлари учун инглиз, немис ва француз тиллари бўйича мультимедиа дарсликлари, бошланғич синфларда инглиз тилини ўрганиш бўйича электрон ресурслар тайёрланди, умумтаълим мактабларида, касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейларда 5 мингдан кўпроқ лингафон кабинетлари жиҳозланди. Шу билан бирга, чет тилларни ўрганишни ташкил қилишнинг амалдаги тизимини таҳлил этиш шуни кўрсатмоқдаки, таълим стандартлари, ўқув дастурлари ва дарсликлар замон талабларига, хусусан, илғор ахборот ва медиа-технологиялардан фойдаланиш борасидаги талабга тўлиқ жавоб бермаяпти. Таълим асосан анъанавий услубларда олиб борилмоқда. Таълим тизимининг барча босқичларида чет тилларни узлуксиз ўрганишни ташкил қилиш, шунингдек, ўқитувчилар малакасини ошириш ҳамда замонавий ўқув-услубий материаллар билан таъминлаш янада такомиллаштирилишини тақозо этади.

Бугунги таълим муассасаларида замонавий педагогик технологиялардан фойдаланган ҳолда ўқитишнинг илғор услубларини қўллаб, чет тилларига ўқитиш, шу тилларда эркин сўзлаша оладиган мутахассисларни тайёрлаш учун кенг имкониятлар яратилган.

Одатда, ўқитувчи хорижий тилни ўргатиш, ўқитиш усулини ўзи танлайди. Ўқитишнинг мазмуни деярли ўзгармайди, аммо уни ўқувчиларга етказиш усули ўзгариши мумкин.

Инглиз тилини ўқитиш усулларида яна бири - замонавий интерактив усулидир. Усул мазмунига кўра, дарсда янги грамматик мавзу эълон қилиниб, ўқитувчи уни турли йўлар, яъни доскага ҳар хил чизмалар чизиш, ҳаракатлар билан кўрсатиш, аввалги ўтилган мавзу билан, таққослаш билан

тушунтириши, мустаҳкамловчи саволлар билан талабаларни фикрлашга жалб этиши лозим. Фонетик машғулотларда эса, асосан, аудиоматндаги қисқа суҳбатлар тингланиб, ушбу аудиоматндаги суҳбатга айнан мос бўлган, сўзлари тушириб қолдирилган матн тўлдирилади. Ўқувчига берилган матн билан аудиоматндаги суҳбат бир хил бўлади. Матн ўта зийраклик билан тингланиб, янги ибораларни ёдда сақлаб қолгандагина, ўқувчилар шартли муваффақиятли бажариши мумкин. Бунда тинглаб тушуниш орқали оғзаки нутқ, кўникма ва малакалар шаклланиб боради. Тинглаб тушуниш ўқиш жараёни билан чамбарчас боғлиқдир. Ўқувчи ўқиган сўзларини яхши эслаб қолади ва тинглаганида яхши тушунади

Чет тиллар ўқитиш методикасининг услубий тушунчалари бор. Улар методиканинг тамойил, усул, йўл восита, ўқитиш тизими, технологияси, малака ва кўникмасидан иборат. Методик тушунчалар бир-бирини тулдиради. Улар методиканинг энг зарур, керакли тушунчаларидир. Методика бу тушунчалар орқали чет тили ўқитишни ишлаб чиқади, таълим-тарбия беришда улардан фойдаланади. Ҳар бир фан ўз тамойилларига эга. Шулар қаторида методика фанининг ҳам тамойиллари бор. Тамойил таълим-тарбия беришда риоя қилиниши лозим бўлган қонуниятдир. Методни ўргатиш усуллариининг йиғиндиси ва бутун бир йўналиш сифатида тушунилади. Биринчиси, талаффузни, лексикани ўргатиш методлари мисол бўлса, иккинчисига, чет тилини ўқитишда олдин қўлланилган лексика-таржима методни мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Методикада усул, йўллар ҳам мавжуд бўлиб, улар (усул, йўллар) йиғиндиси методни ташкил қилади. Методик йўл, усул ўқитишда қўлланиладиган кичик методик иш фаолиятидир. Чет тили ўқитишнинг воситаси эса ўқув жараёнида таълим-тарбияни амалга оширишда ишлатиладиган ўқув-методик қуролларни ўз ичига олади.

Хулоса қилиб таъкидлаш лозимки, ҳар бир ўқитувчи дарс жараёнларига тайёргарлик кўрар экан фан, фаннинг ичида ўрганилиши лозим бўлган мавзу мазмунини ўзига хос хусусиятларини инобатга олган ҳолда уни ўқитиш технологияларини, ўқувчилар билим савияларини баҳолаш мезони мукамал ишлаб чиқиш лозим.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РУЙХАТИ:

1. Хошимов У., Ёкубов И.. Инглиз тили ўқитиш методикаси. - Т.: "Шарк", 2003.
2. Charlotte Bronte. Jane Eyre. London, 1992. -P. 93-95.
3. Рогова Г.В., Верещагина И.Н.. Методика обучения английскому языку на начальном этапе средней школы. - М., 1988.
4. Dexkanova M.U. "Issues to increase the efficiency of pedagogical activity in higher

education” Sciences of Europe (Praha, Czech Republic) VOL 2, No 72 (2021)

5. Dexkanova M.U . Ta'lim texnologiyalari. O'quv qo'llanma. TTYMI. Toshkent 2019

6. Dexkanova M.U . Boshlang'ich sinf o'quvchilariga integrativ ta'lim asosida dars berish nazariyasi va mavjud muammolar yechimi. International conference on developments in education Sciencesand humanities International scientific-online conference 1nd part, 2-270 pages Part 1 may 29